

Vittraskolorna AB org.nr. 5564586716
hello@academedia.se

2024-03-25
Dnr 2023:4186

Beslut

efter kvalitetsgranskning av skolors arbete med
extra studietid på mellanstadiet vid Vittra
grundskola Gävle belägen i Gävle kommun
med Vittraskolorna AB som huvudman

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av skolors arbete med extra studietid på mellan- och högstadiet. Granskningen vid Vittra grundskola Gävle omfattar verksamheten i mellanstadiet. Huvudman för Vittra grundskola Gävle är Vittraskolorna AB som är en del av Academedia.

Granskningen utgår från två frågeställningar:

1. I vilken utsträckning ger rektor förutsättningar för undervisning inom den extra studietiden som utgår från elevernas behov och som motiverar dem till att ta del av den extra studietiden?
2. I vilken utsträckning genomför lärarna undervisning inom den extra studietiden som utgår från elevernas behov och som motiverar dem till att ta del av den extra studietiden?

Läsanvisning

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen tagit fram för granskningen av området, vilka beskrivs i bilaga 2. I den bilagan finns också en beskrivning av hur granskningen har genomförts. Granskningens författningsstöd återfinns i bilaga 3. För varje delområde bedöms om skolenhetens arbete uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om arbetet bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och beskriver inom vilka områden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen. Om arbetet bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i hög utsträckning anger Skolinspektionen inte några utvecklingsområden, men kan lämna framåtsyftande kommentarer. Någon redovisning begärs då inte.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls av Vittra Gävle i följande utsträckning:

Rektors kommunikation om och bemanning av extra studietid

Rektorn ger i flera delar förutsättningar för undervisning inom den extra studietiden som utgår från elevernas behov och som motiverar dem till att ta del av den extra studietiden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande områden:

- Rektorn behöver i sin kommunikation med lärarna och övrig personal förtydliga att lärarna särskilt bör uppmuntra elever som har stora behov av den extra studietiden och att dessa behov kan se olika ut.
- Rektorn behöver i sin kommunikation med lärarna tydliggöra hur den extra studietiden ska planeras och följas upp med utgångspunkt i elevernas behov.

Undervisningens genomförande

Lärarna genomför i flera delar undervisning inom den extra studietiden som utgår från elevernas behov och motiverar dem till att ta del av den extra studietiden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Lärarna behöver utveckla arbetet med att tillsammans med eleverna planera den extra studietiden så att den utgår från elevernas individuella behov.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast **den 5 september 2024** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 4) användas.

Redogörelsen skickas via e-post till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2023:4186) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive bedömningsområde.

Rektors kommunikation om och bemanning av extra studietid

Det här området handlar om hur rektorn kommunicerar med skolans personal om den extra studietiden och om hur rektorn bemannar den extra studietiden efter elevernas behov. Det innefattar också ifall rektorn ger förutsättningar för

undervisning inom den extra studietiden som utgår från elevernas behov och som motiverar dem till att ta del av den extra studietiden.

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn ger i flera delar förutsättningar för undervisning inom den extra studietiden som utgår från elevernas behov och som motiverar dem till att ta del av den extra studietiden, men utvecklingsområden finns.

Rektorns kommunikation om den extra studietiden

Granskningen visar att rektorn till viss del har kommunicerat till lärarna att de ska informera och uppmuntra alla elever att delta på den extra studietiden. Av intervjuerna med rektorn och lärarna framgår att rektorn poängterar skolans kompensatoriska uppdrag för lärarna och att extra studietid är en del av detta. Av rektorns information framgår vidare att eleverna ska ges information om att extra studietid är för alla elever och att den är frivillig. Det är även tydligt att rektorn informerar lärarna att de ska ge elevernas vårdnadshavare information om extra studietid samt involvera elevernas vårdnadshavare i arbetet med att uppmuntra eleverna. Rektorn har inte gett någon skriftlig information till lärarna om extra studietid.

Rektorn har till viss del kommunicerat till lärarna och annan berörd personal att elever som har stora behov av den extra studietiden särskilt bör uppmuntras till att delta, och att dessa behov kan se olika ut. Av intervjuer med lärare framgår att rektorns kommunikation om vilka elever som bör uppmuntras till att delta i den extra studietiden har varit av övergripande karaktär. Lärarna uppger att den extra studietiden främst är riktad till de elever som behöver stöd med läxor och att komma i fatt med skolarbetet i övrigt. Exempelvis uppger lärarna att rektorn inte har kommunicerat att även andra elevgrupper kan vara i behov av den extra studietiden, exempelvis elever som behöver mer utmaningar eller möjlighet till fördjupning. Av intervjuer med rektorn och lärare framgår vidare att det inte finns något samlat arbete på skolenheten med att uppmuntra elever till att delta i den extra studietiden. Dock framgår det att de enskilda lärarna på olika sätt arbetar aktivt med att motivera sina mentorselever att ta del av den extra studietiden.

Rektorn har inte närmare klargjort för lärarna hur den extra studietiden ska utformas eller hur samverkan mellan lärarna ska se ut. Av intervju med rektorn och lärare framgår att hen inte har gett lärarna någon direkt information om hur den extra studietiden ska utformas eller följas upp mer än att ämnena svenska, engelska och matematik ska prioriteras. Det framgår också att ämneslärarna och lärarna som håller i studietiden på eget initiativ löser hur kommunikationen, planeringen och uppföljningen kring elevernas arbete inom den extra studietiden ska ske.

Rektorns bemanning av den extra studietiden

Rektorn har på en övergripande nivå kännedom om elevernas behov och bemannar den extra studietiden till viss del utifrån vad uppföljningen visat. Av intervju med rektorn och lärarna framgår att de två lärare som bemannar den extra studietiden har en bred ämnesbehörighet samt speciallärarutbildning och det är en av anledningarna till att rektorn bemannat extra studietid med dessa två. Lärarna har även en del undervisning i klasserna och är därför kända för eleverna. Av intervjuer med lärare och rektorn framgår dock att bemanningen av den extra studietiden till stor del utgår från vilka lärare som har tid över i sina tjänster, men det framgår inte att bemanningen utgår från vilka behov som uppföljningen av elevernas kunskapsresultat visat till exempel i vilka ämnen eleverna har stora behov av stöd eller utmaningar. Det framkommer även att lärarna som bemannar den extra studietiden ingår i skolans elevhälsoteam vilket möjliggör ett informationsutbyte som gynnar eleverna med stödbehov.

Förutsättningar för planering och uppföljning av extra studietid

Rektorn har gett vissa förutsättningar för lärares planering och uppföljning av den extra studietiden, men har inte närmare tydliggjort rutiner för detta. Av intervjuer med rektorn och lärare samt inkommen dokumentation framgår att lärarna träffas varje vecka i två olika mötesforum. Dock framgår av intervjuer med lärare och rektorn att det inte har tydliggjorts för lärarna när och hur samverkan ska ske gällande planering och uppföljning av undervisningen i extra studietid. Lärarna framhåller emellertid att de generellt har goda möjligheter till att samverka, både på de veckovisa mötena samt spontant under arbetsveckan och att detta även inkluderar arbetet med den extra studietiden. Rektorn uppger att det ofta upplevs att lärarna har för lite tid till olika uppdrag, men hen har inte fått någon signal om att det specifikt skulle behövas mer tid för samverkan av extra studietid, men har samtidigt inte närmare följt upp detta.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att följande utvecklingsarbete behöver inledas:

Utvecklingsområde 1

- Rektorn behöver i sin kommunikation med lärarna och övrig personal förtydliga att lärarna särskilt bör uppmuntra elever som har stora behov av den extra studietiden och att dessa behov kan se olika ut.

Av granskningen framgår att rektorn har gett lärarna information om den extra studietiden; till exempel hur den ska organiseras samt att den är öppen för alla elever. Lärarna är också införstådda med syftet med den extra studietiden. Granskningen visar dock att rektorn inte närmare på ett tydligt sätt betonat vikten

av att lärarna särskilt bör uppmuntra de elever som har stora behov till att delta, och att dessa behov kan se olika ut.

För att den extra studietiden ska ha en hög kvalitet är det viktigt att uppmuntra alla de elever som är i behov av den att delta. Genom den extra studietiden ska elever ges möjlighet att få stöd i skolarbetet, oavsett hur långt eleven kommit i sin kunskapsutveckling, exempelvis genom att ta igen, befästa eller fördjupa sina ämneskunskaper. Den extra studietiden ska även kunna användas av elever för att utveckla och använda olika inlärningsstrategier samt för att planera, genomföra och utvärdera det egna lärandet.¹ Även elever som når de betygskriterier som minst ska uppfyllas kan ha behov av extra studietid för att nå längre i sin kunskapsutveckling.

Skolinspektionen rekommenderar därför rektorn att förtydliga för lärare och övrig personal att de särskilt ska uppmuntra de elever som har stora behov av att delta i undervisning i form av extra studietid, såväl de elever som inte når betygskriterierna som de elever som gör det men har förutsättningar att nå längre.

Utvecklingsområde 2

- Rektorn behöver tydliggöra för lärarna att innehållet i den extra studietiden ska utformas och planeras av elevernas ordinarie lärare.

Av granskningen framgår att rektorn har gett lärarna generell information om den extra studietiden såsom när den ska anordnas samt att den är öppen för alla elever och är en del av skolans kompensatoriska uppdrag. Hur planering och uppföljning av arbetet med extra studietid ska gå till samt att uppgifterna ska utgå från elevernas behov samt ha en tydlig koppling till ordinarie undervisning har inte närmare tydliggjorts av rektorn.

För att den extra studietiden ska ha en hög kvalitet är det viktigt att undervisningen planeras av elevens ordinarie lärare tillsammans med eleverna. Likaså bör det vara den ordinarie läraren som följer upp vad eleven har uträttat. På så sätt skapas en koppling mellan studietiden och det som sker på lektionerna i de olika ämnena. För vissa elever kan det handla om mer tid för att befästa kunskaper i ett lugnare tempo. För andra kan studietiden vara ett tillfälle att gå vidare och fördjupa sig i det som har behandlats på lektionerna.² Rektorn är ansvarig för den närmare organiseringen av den extra studietiden på skolenheten. Det är därför viktigt att rektorn klargör för lärarna hur arbetet med planering och uppföljning av den extra studietiden ska gå till.

¹ Prop. 2021/22:111, Mer tid till lärande – extra studietid och lovskola, s. 15-16.

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn klargör för lärarna att innehållet i den extra studietiden ska utformas och planeras med utgångspunkt i elevernas behov av elevernas ordinarie lärare.

Undervisningens genomförande

Det här området rör undervisningens genomförande inom den extra studietiden. Med genomförande avses i detta sammanhang planering, genomförande och uppföljning av den extra studietiden.

Lärarna genomför i flera delar undervisning inom den extra studietiden som utgår från elevernas behov och motiverar dem till att ta del av den extra studietiden, men utvecklingsområden finns.

Lärares information och uppmuntran om att delta i den extra studietiden

Lärarna informerar om och uppmuntrar eleverna att delta i den extra studietiden. Av intervjuer med lärarna och eleverna framgår att lärarna, både mentorer och ämneslärare, på olika sätt och i olika omfattning informerar eleverna om möjligheten att få hjälp med sitt skolarbete under extra studietid. Under mentorstiden i början av veckan skriver eleverna upp tiderna för extra studietid i sina loggböcker tillsammans med de mål som eleverna har för veckan. Det finns även anslag i skolans lokaler som visar när och var studietiden äger rum och vilka lärare som är ansvariga. Av intervjuer med lärare och elever framgår vidare att lärarna uppmuntrar eleverna till deltagande genom att påpeka att det är skönt att bli klar med veckans mål och läxor i skolan samt att det erbjuds en lugn miljö och god möjlighet att få mycket lärarstöd under det extra studiepasset. Information till elevernas vårdnadshavare går ut via allmänna utskick från lärare, men även i de fall där man ser det som gynnsamt via riktad information till enskilda elever och deras vårdnadshavare. Detta sker exempelvis på utvecklingssamtal, via telefonsamtal eller per sms för att lärarna ska kunna förklara tydligt hur det kan hjälpa eleven i deras skolarbete. I de fall det gjorts överenskommelser mellan skolan, elev och vårdnadshavare att eleven ska delta på extra studietid finns en tät dialog mellan alla tre för att elevens motivation och engagemang ska upprätthållas. Exempelvis tar lärarna som håller i extra studietid direkt kontakt med elevens vårdnadshavare om eleven inte kommer som avtalat. Dock framkommer det i intervjun med lärare att skolan i viss mån har svårigheter att nå alla vårdnadshavare på grund av språkförbistringar, lågt deltagande på föräldramöten och att vissa vårdnadshavare inte använder skolans digitala plattform.

Lärares planering av den extra studietiden

Elevernas arbetsuppgifter på den extra studietiden har en tydlig koppling till den ordinarie undervisningen, men är sällan planerad utifrån enskilda elevers behov. Lärarna uppger att eftersom skolan arbetar med tydliga mål, både på enskilda lektioner och för veckan så är eleverna väl medvetna om vad de behöver arbeta med. Elevernas ordinarie lärare skriver också upp på tavlan i klassrummet där den extra studietiden hålls vad eleverna arbetar med i respektive årskurs så att både eleverna och lärarna som håller i den extra studietiden vet vad som respektive klass arbetar med i olika ämnen. Av intervju med elever och lärare framgår vidare att det är framförallt eleverna själva som väljer vilka uppgifter de arbetar med på den extra studietiden. Vanligtvis handlar det om uppgifter där eleverna inte har blivit klara med sina lektions- eller veckomål. I intervju med lärarna framkommer att de pratar med vissa elever om vad de bör prioritera på den extra studietiden, och att det i flertalet fall handlar om att ta igen efter exempelvis sjukdom. Eleverna använder även den extra studietiden för att göra klart uppgifter som kräver användning av skoldator eftersom de lämnar kvar dem i skolan. Detta framgår även under den observerande lektionen där alla elever använder sin dator i skolarbetet. Det är i begränsad del som den extra studietiden planeras av lärare och används av elever för att gå vidare och fördjupa sig i ämnesinnehåll som behandlats i ordinarie undervisning.

Elevernas ordinarie lärare kommunicerar i viss mån med lärarna på den extra studietiden om vad eleverna ska arbeta med under studietiden. Av intervjuerna med lärarna framkommer att lärarna som håller i extra studietid inte alltid vet vad de enskilda eleverna ska arbeta med, men att de har en generell uppfattning om vad klasserna arbetar med i olika ämnen. Det förekommer att ämneslärarna skriver eller pratar med lärarna som håller i extra studietid om vad en enskild elev ska arbeta med, men det sker mer sällan.

Genomförande av extra studietid

Eleverna får ett aktivt lärarstöd som motiverar och stimulerar dem i deras skolarbete. Av intervjuer med lärare och elever samt vid observation framgår att eleverna ofta arbetar enskilt med sina skoluppgifter under den extra studietiden. Vidare framkommer att lärarna stämmer av med eleverna vad de ska arbeta med samt om de behöver hjälp med något för att komma igång med skolarbetet. Det finns goda förutsättningar för lärarna att ge eleverna stöd både i uppstart av lektionen och uppmuntrande stöd under lektionen eftersom elevantalet inte är så högt. Av intervju med elever framgår att de upplever att de får den hjälp som de behöver av läraren under den extra studietiden. Lärarna beskriver i intervju att de kan uppmuntra och stödja alla elever på extra studietid, både de elever som påkallar hjälp och de som inte gör det. Både elever och lärare beskriver att den extra studietiden präglas av arbetsro och att studiemiljön är lugn, vilket även var fallet under Skolinspektionens observation.

Lärares uppföljning av den extra studietiden

Granskningen visar att det varierar i vilken utsträckning som lärarna följer upp vad eleverna har arbetat med under den extra studietiden. Av intervjuer med lärare och elever framgår att vissa ämneslärare pratar med eleverna om vad de arbetat med under den extra studietiden. Detta kan förekomma i direkt anslutning till den extra studietiden eller vid nästa lektionstillfälle i ämnet. Av intervju med elever framgår dock att elevernas arbete på den extra studietiden sällan följs upp. Eleverna uppger vidare att eftersom de själva väljer arbetsuppgifter under den extra studietiden så blir det en naturlig effekt att det inte följs upp av ämnesläraren då hen inte alltid har vetskap om att eleven deltagit på extra studietid.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att följande utvecklingsarbete behöver inledas:

- Lärarna behöver utveckla arbetet med att tillsammans med eleverna planera den extra studietiden så att den utgår från elevernas individuella behov.

Skolinspektionens granskning visar att den extra studietiden i huvudsak används för att ge elever möjlighet att färdigställa skoluppgifter som de arbetar med i olika ämnen i ordinarie undervisning. Däremot framgår få exempel där den extra studietiden planeras och genomförs utifrån enskilda elevers behov. Granskningen visar att eleverna använder extra studietid till att bli klara med de ordinarie uppgifterna som de arbetar med i olika ämnen, men att det sällan förekommer att de arbetar med uppgifter som ger dem möjlighet till djupare förståelse eller utmaningar utifrån vad som behandlats i den ordinarie undervisningen.

För att den extra studietiden ska hålla en hög kvalitet är det viktigt att extra studietid ses som ett verktyg som kan bidra till att elevers kunskaper befästs och fördjupas. Det bör vara den ordinarie läraren som tillsammans med eleven planerar vad som kan vara lämpligt att arbeta med under den extra studietiden. Elevers behov bör vara utgångspunkten för upplägget av studietiden så att elevers kunskapsutveckling gynnas. Vidare bör utformningen av den extra studietiden alltid genomsyras av det grundläggande syftet att höja kunskapsresultaten och bidra till ökad likvärdighet, särskilt i fråga om att kompensera för elevers olika förutsättningar.³

^{3 3} Prop. 2021/22:111, *Mer tid till lärande – extra studietid och lovskola*, s. 18.

Skolinspektionen rekommenderar därför ordinarie lärare att i större utsträckning utgå från den enskilda elevens behov när de i dialog med eleven utformar arbetsuppgifter till den extra studietiden.

På Skolinspektionens vägnar

X Tobias Thorén

Beslutsfattare
Signerat av: Tobias Thorén

X Maria Lundin

Föredragande
Signerat av: Maria Lundin

I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även utredare Maja Beckman deltagit.

Bilaga 1: Bakgrundsuppgifter

Besöket genomfördes av utredarna Maria Lundin och Maja Beckman den 5 och 6 februari 2024.

Vid Vittra Gävle bedrivs utbildning i förskoleklass och grundskolans årskurser 1-9. Vid tidpunkten för Skolinspektionens besök hade skolenheten 165 elever. Granskningen omfattar grundskolans årskurser 4-6, som omfattade 55 elever när skolenheten besöktes. Skolenheten leds av en rektor och en biträdande rektor.

Bilaga 2: Underlag för bedömning

Bedömningarna i detta beslut grundar sig på:

- En gruppintervju med elevernas ordinarie lärare.
- En gruppintervju med lärare som ansvarar för genomförande av den extra studietiden.
- Två gruppintervjuer med elever.
- En intervju med rektorn.
- En observation av undervisningen vid extra studietid.
- Insända dokument och skriftliga svar på frågor från rektorn.

Innan beslut har fattats har underlaget kommunicerats med huvudmannen.

Bedömningsområden

Bedömningarna görs i relation till kvalitetskriterier som Skolinspektionen tagit fram inom ramen för granskningen.

Inom respektive område granskas skolenhetens arbete inom följande delar:

Frågeställning 1: I vilken utsträckning ger rektorn förutsättningar för undervisning inom den extra studietiden som utgår från elevernas behov och som motiverar dem till att ta del av den extra studietiden?

- Rektorns kommunikation om den extra studietiden.
- Rektorns bemanning av den extra studietiden.
- Förutsättningar som rektorn ger för planering och uppföljning.

Frågeställning 2: I vilken utsträckning genomför lärarna undervisning inom den extra studietiden som utgår från elevernas behov och som motiverar dem till att ta del av den extra studietiden?

- Lärarnas information och uppmuntran till elever om att delta i den extra studietiden.
- Lärarnas planering av den extra studietiden.
- Genomförande av den extra studietiden.
- Lärarnas uppföljning av den extra studietiden.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:

<https://www.skolinspektionen.se/aktuellt/granskningar-pa-gang/arbetet-med-extra-anpassningar-och-sarskilt-stod-under-elevernas-hela-dag-i-skolan-och-i-fritidshemmet/>

Bilaga 3: Författningsstöd

Bedömningsområde 1 och 2

10 kap. 5 a § skollagen (2010:800)

Elever i årskurs 4-9 ska erbjudas att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid. Erbjudandet ska omfatta minst två timmar per vecka. Undervisningen ska anordnas under eller i direkt anslutning till skoldagen vid den skolenhet eleven tillhör.

Extra studietid ska inte räknas in i den minsta totala undervisningstiden enligt 5 §. *Lag (2022:730).*

Prop. 2021/22:111 *Mer tid till lärande – extra studietid och lovskola*

Av propositionen framgår bland annat att den extra studietiden ska ge elever möjlighet att få stöd i skolarbetet. Det kan handla om hjälp med läxor men även annat skolarbete utanför ordinarie undervisningstid. Den extra studietiden riktar sig till alla elever, oavsett hur långt eleven kommit i sin kunskapsutveckling. Den extra studietiden ska ge elever möjlighet att ta igen, befästa eller fördjupa sina ämneskunskaper. Den extra studietiden ska även kunna användas av elever för att utveckla och använda olika inlärningsstrategier samt för att planera, genomföra och utvärdera det egna lärandet.

Vidare framgår att den extra studietiden ska vara undervisning inom grundskolan. Lärare ska ansvara för och leda den extra studietiden men även annan lämplig personal kan medverka. Rektorn ansvarar för organiseringen av den extra studietiden på respektive skolenhet. Huvudmannen har det övergripande ansvaret för att den extra studietiden anordnas samt närmare definierar verksamhetens innehåll. Huvudmän ska få anordna extra studietid genom fjärrundervisning under samma förutsättningar som för övrig fjärrundervisning i grundskolan.⁴

⁴ Prop. 2021/22:111 *Mer tid till lärande – extra studietid och lovskola*, s. 12-20.